

ויזרע יצחק

ר"ת	יציאת שבת	כניסת שבת	ת"א	יוצא לאור ע"י מדרשת	ח' אב תשס"ח
20:52	20:10	19:09	ת"א	"ויזרע יצחק"	פרשת השבוע: "דברים"
20:53	20:10	18:53	י"ם	בני-ברק	הפטרה: "חזון ישעיהו"
20:52	20:08	19:10	חיפה		

הגיגים מפרשת השבוע

"אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל" (דברים א' א)

ירצה לרמוז חשבון ימים אשר הוכיח לישראל שהם במספר "אלה", כי בא' לחודש שבט התחיל לדבר אליהם דכתיב: "בעשתי עשר חודש באחד לחודש" (פסוק ג), והוא נצפן בז' באדר (סוטה יב:) הרי ל"ו, כמספר "אלה" שבהם דיבר הדברים של התוכחות האמורים בענין.

"ווצרות ודי זהב" (דברים א' א)

"ווצרות - במחלוקתו של קורח. ודי זהב - הוכיח על העגל" (רש"י).

וקשה הרי מעשה העגל היה קודם למחלוקת קורח, ולמה הקדים משה בתוכחתו את מחלוקת קורח לפני מעשה העגל?

ויש לפרש על פי המדרש שאמר משה לקב"ה שלא יעניש את ישראל על חטא העגל כי "אנכי" ו"לא יהיה לך" נאמרו בלשון יחיד "לי ציוית ולא להם", ובוזה היה מלמד עליהם זכות. והנה במחלוקת קורח אמרו קורח ועדתו כולנו שמענו מפי הגבורה "אנכי" ו"לא יהיה" וכוונתם היתה שמחמת שנאמרו בלשון יחיד אם כן, כל אחד ואחד מהם חשוב בעיני הקב"ה כמשה. ומעתה מוכן העניין: "ווצרות" - כלומר מכוח חטא קורח ועדתו שטענו שגם הם חשובים, נתעורר "ודי זהב" - חטא העגל ושוב אין ללמד עליהם את הזכות הנ"ל שלימד עליהם משה. (חנוכת התורה, תוספת ברכה)

"גם בי התאנף ה' בגללכם לאמר, גם אתה לא תבא שם" (דברים א' לו)

וקשה, שואל בוצינא קדישא "אור החיים" הקדוש, והלא לא מצינו שהתאנף ה' על משה בעון המרגלים? ומתוך לפי המדרש על הפסוק "ויבכו העם בלילה ההוא" (במדבר יד' א) "אמר רבה אמר רבי יוחנן אותו היום ערב תשעה באב היה, אמר להם הקב"ה, אתם בכיתם בכיה של חנם ואני קובע לכם בכיה לדורות" (תענית כט.) על כן בליל תשעה באב נחרב הבית. ואמרו עוד שאם היה נכנס משה לארץ והיה בונה את בית המקדש לא היה הבית נחרב, שאין אומה ולשון נוגעת בו. ואומר מדרש שוחר טוב על הפסוק בתהילים: "מזמור לאסף א-להים באו גוים בנחלתך", "מזמור לאסף? קינה לאסף צריך להיות, ולמה אמר מזמור? אלא מודה אסף לקב"ה על שהשליך חמתו על עצים ואבנים ולא כילה, ח"ו, בחמתו את עם ישראל.

ועתה, אם היה נכנס משה לארץ והיה בונה את בית המקדש - לא היתה בפני הקב"ה האפשרות להשליך חמתו עליו במקום על עם ישראל והיה נאלץ לכלות חמתו בשונאי ישראל, לכן, גזר ה' בגזרת המרגלים גם על משה שימות במדבר כדי שיוכל לכלות חמתו על המקדש.

זהו שאמר: "גם בי התאנף ה' בגללכם" פירוש בגלגול דברים שלכם, כי אם לא היה עון המרגלים והיו נכנסים כולם לארץ, אפשר שהיה נכנס משה עימהם, והיה בונה את בית המקדש, ואין לחוש שיחרב כי אפשר שהיו עם ישראל עומדים בצדקם בארץ, אבל בעקבות חטא המרגלים גברה בחינת הרע בהם ולכן חטאו. ואם תשאל: "הלא מיתת משה היתה על מי מריבה?" כבר כתבתי שם (במדבר כ' ח) שאם משה היה מקדש שמו יתברך היו ישראל חוזרים לטהרתם שהיו בו קודם חטא המרגלים, באמצעות קידוש ה' הגדול, והיה ה' מתיר את שבועת משה, והיה נכנס לארץ ובונה בית המקדש מכון לשבתו עולמים:

"אוזר עשיר יום מזורב" (דברים א' ב)

"אחד עשר יום מחורב" - מרמוז על אחד עשר הימים בשנה שמתאבלים בהם על חורבן בית המקדש, עשרה בטבת, שבעה עשר בתמוז ותשעה ימים של חודש אב.

(כלי יקר)

לקבלת העלון ישירות לתיבת הדואר האלקטרוני שלך, נא שלח מייל לכתובת זו : yosbh1@gmail.com

העלון מוקדש לע"ג

חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל
גלב"ע יא' ניסן תשס"ז

יצחק בנימין בר שורין ז"ל
גלב"ע יג' אדר ב' תשל"ג

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל
גלב"ע יג' אדר ב' תשס"ח

ת.נ.צ.ב.ה.

"איכה איש לא לבדי טרוזכם ומשאכם וריבכם" (דברים א' יב)

"ומשאכם" - מלמד שהיו ישראל טרחנין. "ומשאכם" - מלמד שהיו אפיקורסין, הקדים משה לצאת, אמרו, מה ראה בן עמרם לצאת, שמא אינו שפוי בתוך ביתו, איחר לצאת, אמרו, מה ראה בן עמרם שלא לצאת, מה אתם סבורים, יושב ויועץ עליכם עצות רעות וחושב עליכם מחשבות". (רש"י).

מסופר על הגאון רבי חיים מבריסק, שאחד מהדיינים בזמנו התאונן לפניו על עגמת הנפש שהוא סופג מבעלי דינים שבאים להתדיין לפניו. הרגיעו ר' חיים לבל יקח הדבר אל לבו, ואמר לו: "זה מכבר היה תמוה לי, מפני מה הביאו חז"ל כל דברי העם על משה, דברים שלא כהוגן כאלו, נאה הדבר שיהיו נשארים למזכרת? אלא, רצו חז"ל שיהיה בזה לימוד לעולם, איך שמשה רבנו היה סבלן גדול כנגדם, עם כל מה שדיברו בו. וכך צריך כל רב ודיין בישראל, להיות סבלן כנגד צאן מרעיתו".

(מפי רבי חיים מבריסק)

תשעה באב

"מי בקש זאת מידכם רמוס זוזרי" (ישעיה א' יב) - הפטרת "זוזין"

מה הכוונה "מי בקש זאת" והלא הקב"ה בעצמו ציונו להיראות שלש פעמים בשנה בבית המקדש שנאמר: "שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך"?

עונה המגיד מדובנא במשל: חנווני שם לב שחברו הקרוב אליו מקפיד לקנות מהחנות המתחרה. פעם אחת, כשעבר החבר ליד החנות, בקש ממנו החנווני שיכנס לשתות קפה ולשוחח על דא ועל הא. נאות החבר להכנס לחנות והחל לדבר עם בעל הבית. כך מספר פעמים, פעם אחת שאל החנווני: "מדוע אתה נכנס אלי לחנות ולא קונה דבר"?

ענה לו החבר בתמיהה: "הלא הזמנת אותי רק לשתות קפה ולשוחח". "אתה צודק" אומר בעל החנות, "מראש בקשתי שתכנס לשתות קפה מתוך תקווה שבסופו של דבר גם תקנה ממני משהו".

זהו שאמר הכתוב: "שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך" מזמין הקב"ה את עם ישראל אליו להקריב קרבנות ולזכות מתוך תקווה שהשהיה בירושלים ובמקדש תשנה אותם, תוסיף להם אמונה ויראת שמים, אך מה קרה בפועל? בני ישראל באו, הקריבו את הקרבנות וחזרו לביתם, בלי שהדבר ישפיע עליהם. דבר זה, אומר ה', לא בקשתי.

"מקדש עמי מפי מה זורב? ... מפי עוהיתיה בו שנתת זנב" (יזמא ט')

"לא זורבה ירושלים אלא משום שביזו בה תלמידי זוכמים" (שבת קיט')

לכאורה ישנה סתירה בין שני המאמרים:

הרבי מדז"קוב צ"ל מתרץ: לא רק שאין סתירה בין שני המאמרים אלא אדרבא, הגמרא משלימה במאמר אחד את החסר במאמר השני. אילו היו בני הדור ההוא, שונאים תלמידי חכמים אמיתיים, כי אז לא היתה קפידה גדולה כל כך, שהרי אך טבעי הוא שיהיה עם הארץ שונא לתלמיד החכם, כהודאתו של רבי עקיבא שאמר שכאשר היה עדיין עם הארץ היה מבקש: "מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור" (פסחים ט:). ועל כך, אולי, לא היה חרב הבית. הצרה היא, שאותם שהם שונאו אותם בשל היותם תלמידי חכמים לא היו תלמידי חכמים אמיתיים. השנאה אליהם היתה, אפוא, שנאת חנם כפשוטה ועל זה גדל עוונם עד שגרם לחורבן.

"כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה" (תענית ל')

לכאורה היה צריך לומר "כל המתאבל על ירושלים - עתה, יזכה ויראה בשמחתה - בלשון עתיד" מדוע נאמר בלשון הווה - זוכה ורואה. רבי חיים מוואלוז'ין מסביר זאת לפי הגמרא "אמר רב אין המת משתכח מן הלב אלא לאחר שנים עשר חדש" (ברכות נח:). זאת אומרת, נגזר על המת שישתכח מן הלב לאחר שנה ממותו, ואם לאחר אלפי שנים עדיין מתאבל עם ישראל על החורבן סימן ברור הוא שירושלים והמקדש אינם בגדר של מת. ולכן, האבלות והצער, גופא, הם מהוים נחמה ושמחה. זהו שאמר: "כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה - כבר עתה בעצם האבלות, בשמחתה".

"פצו עלי פיהם ... עשה ה' אשר זמם" (איכה ב' טז, יז)

הפסוקים בפרקים א-ד ממגילת איכה מתחילים באותיות לפי סדר אלפבית (אקרוסטיכון) אך אם מדקדקים רואים כי בפרקים ב-ד מופיעה האות פ' לפני האות ע', מסבירים זאת בכך שירמיהו, הנביא שכתב את מגילת איכה, הרבה להוכיח את עם ישראל על השקר שנאמר: "למדו לשונם דבר שקר" (ירמיהו ט' ד) ודאג לרמוז זאת במגילה, רוצה לומר, אצל עם ישראל ה"פה" קודם ל"עין" כלומר שאומרים בפיהם דברים שלא ראו בעיניהם. (ראשית חכמה)

לרפואת הרה"ג מרדכי צמח אליהו בן מזל טוב שליט"א בתוך שאר חולי עמו ישראל

הארות והערות ניתן להפנות לבן חמו יוסף 052-3268315 yosbh1@gmail.com

גמ"ח תפילין "יד יצחק" - בני ברק

ברשותנו מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטר) להשאלה בטלפון: 052-3268315

חברת הבקשות "מאיר השחר" ומדרשת "ויזרע יצחק" בני ברק

לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו יום ששי - 14:00 בית כנסת "תורת ישראל" קרית הרצוג ב"ב